

VALDRES

Valdres kommunerevisjon

Saksbeh: Åge Sandsengen Tlf: 61 35 93 31 Vår ref: 2009-057-aas Sted og dato: Fagernes 11.05.2009

Til

Sør-Aurdal kommune

Revisjonsbrev 1/2009

2930 Bagn

TILBAKEMELDING ETTER REVISJON AV ÅRSREGNSKAPET 2008

Vi viser til samtaler med administrasjonen under vårt revisjonsarbeid og revisjonsberetning datert 5.5.2009. Vi gir med dette følgende tilbakemelding om forhold vi har drøftet under revisjonsarbeidet.

Økonomistyring og økonomisk intern kontroll

Kommunens årsregnskap for 2008 viser et merforbruk drift på kr 12 mill, hvorav kr 6 mill var ukjent for rådmann og formannskapet inntil medio februar 2009. Dette har medført spørsmål ved om kommunen har tilstrekkelig økonomistyring og internkontrollrutiner.

Formannskapet ble muntlig orientert medio februar 2009 om et merforbruk drift for 2008 på 13. mill. Før dette tidspunktet var det ikke kjent for formannskapet at ett ansvar alene hadde et merforbruk på kr 6 mill. Tjenesteleder har ikke gitt noen tilbakemelding til rådmann i 2008 om budsjettoverskridelser, og merforbruket på dette ansvarer kom svært overraskende på rådmann. Ansvarsområdet hadde også i 2006 og 2007 betydelig merforbruk, uten at tjenesteleder rapporterte dette på tilstrekkelig måte til rådmann.

Det vises til brev nr 3/2009 fra kontrollutvalget til Sør-Aurdal kommune datert 16.3.2009. Her ble det påpekt at administrasjonen plikter å rapportere vesentlige budsjettavvik til kommunestyret jf kommuneloven § 47 nr 2, og at det alltid vil være rådmann som har ansvaret for eventuell manglende rapportering.

Tjenesteleders oppgaver og ansvar i tilknytning til anvisningsfullmakt og rapportering av budsjettavvik til rådmann fremkommer i kommunens Øk.reglement pkt III-01, Adm.plan del F side 11 og internt notat fra økonomisjef datert 28.7.2008. I tillegg er tjenestelederens rapporteringsansvar for vesentlige budsjettavvik til rådmann en grunnleggende rutine, som bør være kjent og en selvfølge for enhver tjenesteleder med budsjettansvar. I notat om rutiner på økonomioppfølging datert 28.7.2009, er alle tjenesteledere pålagt månedlig kontroll av regnskapsrapportene og avvik som har betydning for totaløkonomien i kommunen skal snarest meldes til rådmann/økonomisjef. Til tross for presiseringen i notat fra 2008, ble ikke merforbruket på 6 mill for 2008 på det ene ansvarsområdet rapportert til rådmann.

I tillegg til de konklusjoner som fremkommer i brev 3/2009 fra kontrollutvalget, vil revisjonen fremheve at tjenesteleder på ansvarsområdet klart ikke har foretatt de rapporteringer av budsjettavvik til rådmann som kommunens rutiner tilsier og som er presisert i notatet fra øk.sjef 28.7.2008. Men i den sammenhengen er det også viktig å

påpeke at det samme ansvarsområdet hadde vesentlig merforbruk i 2006 og 2007, uten at dette ble rapportert til rådmann. Dette kan tilsi at rådmann ut fra tidligere års erfaring burde ha fulgt opp dette ansvaret spesielt i 2008 og påsett at budsjetttrammene ble holdt eventuelt budsjettavvik ble rapportert til riktig tid i 2008.

Vi mener dette viser viktigheten av at rådmann følger opp de delegerte ansvarsoppgavene som er gitt til ulike tjenesteledere, og bli på et tilstrekkelig tidlig tidspunkt gjennomfører kontroller og på den måten får bekreftet at delegerte arbeidsoppgaver faktisk utføres. Som leder er det viktig å delegere arbeidsoppgaver, men det er en like viktig lederoppgave å kontrollere at oppgavene faktisk er forstått og blir gjennomført.

Avstemminger av årsregnskap og lønn

Vi har tidligere påpekt viktigheten av at alle balanseposter inkluderte kunde- og leverandørreskontro avstemmes og at nødvendige oppryddinger gjennomføres løpende. Kvaliteten på kommunens balanse er vesentlig forbedret på dette området, men vi vil fremdeles understreke viktigheten av at kommunen prioriterer dette arbeidet videre. Spesielt fordi manglende avstemminger kan skape uavklarte beløp som igjen kan gi inntrykk av mangelfulle rutiner i avdelingen.

Kommunen er en stor arbeidsgiver og plikter å avstemme følgeskriv til lønns- og trekkoppgaven mot lønnsutbetalinger i kommuneregnskapet og sende denne til likningskontoret. Bemanningssituasjonen på personal- og økonomiavdelingen har de senere år medført at det har vært vanskelig å få fremlagt en slik avstemming uten vesentlig bistand fra revisjonen.

Vi mener at kommunen over lang tid har hatt forbedringsmuligheter ifht organiseringen av økonomi- og lønnsfunksjonen, noe vi også tidligere har tatt opp med kommunen og som kontrollutvalget i møter tilbake til 2003 og 2004 tok opp med rådmann. Ut fra vår vurdering bør kommunen prioritere en tettere oppfølging av arbeidsoppgaver, rutiner og medarbeiderne innen økonomi- og lønnsfunksjonen, slik at man i nær fremtid kan konstatere at funksjonene har et tilfredsstillende faglig miljø og risikobilde ifht de oppgaver som bør ligge til disse funksjonene i en kommune.

Bruk av kommunens "Kraftfond"

Bruk av kommunens kraftfond er regulert av kommunens egne vedtekter, vedtatt av kommunestyret 8.4.1999. Fylkesmannen har godkjent disse ifht vedtekter for kraftfond og næringsfond fastsatt av departementet.

Etter vedtektene for kraftfondet § 2 kan "det ikke gis støtte til løpende drift av bedrifter og kommunen. Fondets midler kan kun benyttes til investeringer i varige driftsmidler. Vi presiserer at avdrag på kommunens lån ikke regnes som løpende drift av kommunen jf departementets merknader til standardvedtektene § 2, som tilsier at kraftfondets midler kan benyttes til nedbetaling av kommunens langsiktige gjeld.

En vesentlig andel av bruken av kraftfondet i 2008 er tilskudd til Valdres Natur- og Kulturpark, som er kommunens andel av løpende driftsutgifter i Valdres Natur- og kulturpark. Bruk til løpende driftsformål er ikke bruk i samsvar med gjeldende vedtekter.

Kommunen bør ikke bruke kraftfondet til dette formålet for 2009. Det kan vurderes å benytte kraftfondet til nedbetaling av kommunens langsiktige gjeld.

Selvkostområdene vann , avløp og feiing

I 2008 har kommunen en dekningsgrad (inntekter ifht kostnader) på selvkostområdene vann, avløp og feiing på hhv 55%, 48% og 7% (se note 14). Kommunen har ikke vedtatt eller i praksis vist en intensjon om 100% inndekning på områdene, og kan derfor ikke fremføre underskuddene til inndekning på selvkostområdet i 2009 eller 2010.

Hvis kommunen hadde økt vann og avløpsavgiftene til 100% dekningsgrad i 2008, ville kommunen kunne tatt inn ytterligere hhv kr 987.000 og kr 1.860.000 fra abonnentene. Dette ville tilsvart kr 2.850.000 i økte frie driftsinntekter for kommunen.

Vi presiserer at dette ville tilsvare tilnærmet 100% økning på vann- og avløpsavgiftene i kommunen, og det er et spørsmål hvor høye avgifter politikerne er villige til å legge på abonnentene av vann og avløp i kommunen. Samtidig bør man stille spørsmål ved hvor mye kommunen skal subsidiere de som er tilknyttet kommunalt vann- og avløp ifht andre innbyggere i kommunen med egne anlegg.

I denne sammenheng viser vi til vårt revisjonsbrev nr 2/2008, der vi påpekte at kommunen har gitt åtte innbyggere fritak for tilkoblingsavgift på vann- og avløp med begrunnelse i at innbyggerne hadde ekstra høye kostnader med tilknytningen uten at begrepet "ekstra høye kostnader" var nærmere presisert/begrunnet på fritakstidspunktet. Kommunen bør vurdere om en slik praksis skal videreføres.

I 2008 har ikke kommunen fakturert feieavgift med begrunnelse i mangelfull feiing, som medfører at en netto utgift på kr 200.000 er finansiert av kommunens frie inntekter. Feiing er selvkostområdet der kommunen kan ta inntil kostpris det enkelte år, uavhengig av om det faktisk er feiet eller ikke. Kommunen plikter å feie en pipe minst hvert fjerde år, dog hyppigere hvis værforholdene tilsier høy fyringsaktivitet. Kommunen har derfor en rett til å fakturere årlige feieavgifter for å få dekket sine årlige kostnader med feiing, uavhengig av om det faktisk er feiet dette året.

Selvkostområdene har et mulig potensiale for å øke kommunens frie inntekter.

Etablering av "Gavestyret" på Hedalsheimen

Det bør etableres et "gavestyre" som forvalter gavemidler til Hedalsheimen, slik det er etablert på Sør-Aurdalsheimen. Dette er viktig for å sikre at gavemidler brukes i samsvar med givers ønske, og ikke indirekte brukes til saldering av kommunens driftsbudsjett. Bruk av gavemidler vil ofte gå til tiltak som mange vil mene er ordinære driftsutgifter for kommunen. Derfor anbefaler vi at budsjettansvarlige i kommunen (f.eks styrer på Hedalsheimen) bør utgjøre mindretallet i "gavestyret, ved at andre medlemmer i "gavestyret er ansatte, brukere, eldreråd eller pårørende.

Avskrivninger på anleggsmidler – bruk av anleggsmodulen i øk.systemet

I kommunens økonomisystem er det en integrert anleggsmodul hvor alle endringer av anleggsmidler og avskrivninger av disse kan føres med automatisk oppdatering i balanseregnskapet.

Kommunen benytter fremdels et regneark som anleggsmodul, som medfører at aktiveringer må foretas både i balanseregnskapet og i regnearket med de svakheter dette medfører.

Vi mener at økonomiavdelingen snarest bør ta anleggsmodulen i bruk.

Sosiale utlån – avskrivning av tap på utestående krav

Kommunen har ikke avskrevet sosiale utlån der fordringen anses tapt, som kommunen har anslått å omfatte sosiale utlån på ca kr 35.000.

Tap på sosiale utlån er bare tap av fremtidig inntekt (tilbakebetaling), da utgiften (finansieringen) ble tatt på utlånstidspunktet.

Vi mener allikevel at kommunen bør vurdere utestående sosiale lån.

Notehenvisninger i balansen og resultatet

Flere poster i årsregnskapet har nærmere omtale i noter, og denne informasjonen vil være lettere tilgjengelig om det gis notehenvisninger i resultat og balanseregnskapet.

Kommunen plikter ikke å ha notehenvisninger, men dette øker tilgjengeligheten til informasjonen på en slik måte at kommunen bør innføre dette fra 2009.

Med vennlig hilsen
Valdres kommunerevisjon

Arge Sandengen
revisjonssjef / registrert revisor